

Sosiaalisista näkökohdista julkisissa hankinnoissa

**Yhteisötalous ja yhteiskuntavastuullinen
yrittäjäyys**

-seminaari

14.10.2009 Oulu

Palvelupäällikkö Juha Jalkanen

Sosiaaliset näkökohdat uudessa hankintalaissa

14 § Hankintojen varaaminen työkeskuksille

Hankintayksikkö voi rajoittaa tarjouskilpailuun osallistumisen työkeskuksille tai vastaaville yksiköille taikka varata hankinnan toteuttamisen tapahtuvaksi työohjelmien yhteydessä, jos asianomaisten työntekijöiden enemmistö on vammaisia, jotka eivät vammansa luonteen tai vakavuuden vuoksi voi harjoittaa ammattitoimintaa tavanomaisissa olosuhteissa.

Hankintailmoituksessa on ilmoitettava sopimuksen olevan varattu työkeskuksille tai työohjelmien yhteydessä toteutettavaksi.

✓ vrt. L sosiaalisista yrityksistä (1351/2003):

Määritelmät:

- 1) **vajaakuntoinen:** työnhakijana ollut työntekijää, jonka mahdollisuudet saada sopivaa työtä, säilyttää työ tai edetä työssä ovat huomattavasti vähentyneet asianmukaisesti todetun vamman, sairauden tai vajavuuden takia;
- 2) **pitkäaikaistyötön:** työntekijä, joka ennen työsuhteen alkamista on ollut julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) 1 luvun 7 §:n 1 momentin 5 tai 12 kohdassa tarkoitettu työtön työnhakija.

Sosiaaliset näkökohdat ...

49 § Hankintasopimuksen erityisehdot

Hankintayksikkö voi asettaa hankintasopimuksen toteuttamiselle erityisehtoja, jotka voivat koskea erityisesti ympäristö- ja sosiaalisia näkökohtia, kuten ammatillista koulutusta työpaikalla, kansainvälisen työjärjestön (ILO) sopimusten noudattamista, työoloja ja työehtoja tai vammaisten palvelukseen ottamista. Edellytyksenä on, että ehdot ovat syrjimättömiä ja yhteisöoikeuden mukaisia ja että niistä ilmoitetaan hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Sosiaaliset näkökohdat ...

50 § Verotukseen, ympäristönsuojeluun, työsuojeluun ja työoloja koskeviin säännöksiin liittyvät velvoitteet

Hankintayksikkö voi ilmoittaa tarjouspyynnössä ne viranomaiset, joilta tarjoaja voi saada tietoja verotusta, ympäristönsuojelua, työsuojelua, työoloja tai työehtoja koskeviin säännöksiin liittyvistä velvoitteista. Hankintayksikön on vaadittava tarjoajia ilmoittamaan, että ne ovat tarjousta laatiessaan ottaneet edellä tarkoitettut velvoitteet huomioon.

Sosiaaliset näkökohdat ...

5 § Muut poissulkemisperusteet

Hankintayksikkö voi päätöksellään sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle ehdokkaan tai tarjoajan, joka on:

...

5) laiminlyönyt velvollisuutensa maksaa ... veroja tai sosiaaliturvamaksuja;

Oulun kaupungin arvot

1. Luovuus ja rohkeus

Menestyminen muuttuvassa ympäristössä edellyttää **innovatiivisuutta, hallittua riskinottoa, uutta ajattelua ja rohkeutta luopua vanhoista toimintatavoista.**

Rohkaisemme luovuuteen ja koemme tulevaisuuden positiivisena haasteena.

2. Yhteisöllisyys

Toimimme siten, että kuntalaiset kokevat Oulun turvalliseksi asua, viihtyä ja toimia ja kaupungin päätökset tukevat **yhteisöllisyyttä ja ihmisläheisyyttä.** Tiedostamme asukkaiden tarpeet, edistämme vuorovaikusta ja nämä tarpeet ohjaavat päätöksentekoa. Toimintamme tavoitteena on inhimillinen ja hyvinvoiva työyhteisö. Edistämme näin myös kestävää kehitystä.

3. Suvaitsevaisuus

Kunnioitamme asiakkaitamme ja toinen toistamme sekä arvostamme monikulttuurista ympäristöä. **Kehitämme suvaitsevaisuutta** osana työyhteisöä ja kaupunkikulttuuria. Noudatamme yhteisesti sovittuja pelisääntöjä ja kohtelemme asiakkaitamme ja henkilöstöä oikeudenmukaisesti kaikissa tilanteissa.

Oulun kaupungin visio

Oulu 2015

Oulu on pohjoisen Euroopan elinvoimaisin kaupunkiyhteisö, jossa on asukkaiden tarpeista lähtevät Suomen kehittyneimmät palvelut ja tasapainoinen talous.

Oulu on ihmisten ja yritysten maailmanlaajuisesti verkostoitunut kaupunki, joka muodostaa huippuosaamiseen perustuvan innovaatioympäristön eri toimijoille.

Oulu on kansainvälinen, monikulttuurinen, suvaitsevainen ja viihtyisä kaupunki.

Käytännön esimerkkejä Oulusta

- Kaakkurin tukipalveluiden kilpailuttaminen 2003-2004
 - Sosiaali- ja terveyslautakunta 6.2.2004: "... yksimielisesti esittää, että kilpailuttamistyöryhmä selvittää yhteistyössä hallintokuntien kanssa sosiaalisen työllistämisen mahdollisuudet ja periaatteet huomioitaviksi seuraavien tarjouspyyntöjen yhteydessä."
 - Opetuslautakunta 31.1.2007:
 - esitys, että tarjouspyynnön kriteeriksi asetetaan myös tuottajan valmius vajaakuntoisten työntekijöiden työllistämiseen, hävisi äänestyksessä
 - opetuslautakunta 28.2.2007 jatkoi em. keskustelua

Käytännön esimerkkejä ...

- Valtuustoaloite 20.9.2004: "Siivouskohteiden kilpailuttamisen yhteydessä selvitetään sosiaalisten työpaikkojen sisällyttäminen tarjouspyyntöihin"
 - Henkilöstötiimin lausunto:
 1. "Jos sosiaalisella työllistämisellä tarkoitetaan sitä, että tarjouskilpailun voittaneen tulisi työllistää tietty määrä ns. vajaakuntoisia yleisiltä työmarkkinoilta, niin henkilöstötiimin mielestä tällaista velvoitetta ei voi asettaa yhdeksi tarjouskilpailuun osallistumisen ehdoksi. Tällainen ehto ei tue kilpailuttamisen päämääriä."
 2. "Jos sosiaalisella työllistämisellä tarkoitetaan sitä, että tarjouskilpailussa voidaan velvoittaa ottamaan Oulun kaupungin palveluksessa olevaa henkilökuntaa (myös ns. vajaakuntoisia), niin tällaisen ehdon käyttäminen on periaatteessa mahdollista. Tämä edellyttää sen, että ehdon käyttäminen on lakien (esim. laki julkisista hankinnoista yms.) mukaista."

Kaupunginhallituksen vastaus 31.1.2005

- 1) Kilpailuneutraliteetti:** Koska kunnat ja niiden omat tuotantoyksiköt käyttävät sosiaalista työvoimaa, voidaan haluta parantaa omien tuotantoyksiköiden kilpailukykyä. Toisaalta voidaan haluta asettaa yritysmuotoisille ja kolmannen sektorin palveluntarjoajille samanlaiset lähtökohdat tarjouskilpailussa. Kolmanneksi voidaan sosiaalisista yrityksistä annetun lain edellytyksin suosia sosiaalisia yrityksiä.
- 2) Yhteiskuntavastuu:** Tarjouspyynnössä voidaan edellyttää, että palveluntarjoaja noudattaa työelämän pelisääntöjä, mm. yleissitovia työehtosopimuksia. Tällöin sosiaalisesti työllistetyille on esimerkiksi maksettava TES:n mukainen palkka
- 3) Laatuksiteerit:** Tarjouspyyntöön voidaan asettaa laatuksiteerit siten, että pisteytyksessä annetaan etua sosiaaliseen työllistämiseen sitoutuville tai pystyville palveluntuottajille. Laatuksiteereitä ei kuitenkaan saa laatia syrjivästi, ellei se perustu sosiaalisista yrityksistä annetun lain säännöksiin.
"Sosiaalista työllistämistä ei pidä käsitellä pelkästään kilpailuttamiseen liittyvänä asiana, vaan se on aina nähtävä osana isompaa kokonaisuutta ja yhteisesti sovittuja periaatteita."

Käytännön esimerkkejä ...

- Siivouspalveluiden kilpailutus 2004 (EU-kynnysarvon ylittävä)
 - Hinta 70 %
 - Muut tekijät 30 %:
 - a) Tarjoajan valmius sosiaaliseen työllistämiseen; palkatusta/palkattavasta henkilöstöstä vajaakuntoisia tai pitkäaikaistyöttömiä
 - Vähintään 30 % (**2 pistettä**)
 - 10-30 % (1 piste)
 - Alle 10 % (0 pistettä)
 - b) Siivoushenkilöstön sairauspoissaolojen määrä (max 2 p.)
- Halvin tarjous 81 057 euroa (70 p.), seuraava 96 695 euroa (58,67 p.)

Hankintasäätöä täydentävät ohjeet

- Hankintalautakunta 8.5.2007 § 63:

12 §

Tarjoajien on oltava luotettavia, toimituskykyisiä ja pystyviä täyttämään sitoumuksensa.

Kaupungin hankinnoissa on pyrittävä kestävän kehityksen mukaisiin ratkaisuihin.

**Hankinnoilla voidaan pyrkiä edistämään sosiaalisia näkökohtia ja tukemaan heikossa työmarkkina-
asemassa olevien työllistymistä.**

-> voimaan 1.6.2007

http://www.ouka.fi/johtosaannot/Hankintasaannon_taydent.pdf

Sosiaaliset hankintakriteerit

- Ta-käsittelyssä 28.11.2007 kaupunginvaltuusto hyväksyi kh:n esityksen, että hankintalautakunnan strategian kohtaan "Painopisteet ja toimenpiteet strategian toteuttamiseksi 2008" lisätään:
 - **"Valmistellaan vuonna 2008 hankintatoimeen ohjeistus sosiaalisten hankintakriteereiden käyttöönottamiseksi Oulun kaupungissa."**
- Hankintalautakunta hyväksyi ohjeen sosiaalisten kriteereiden käytöstä 25.11.2008
<http://www.ouka.fi/johtosaannot/pdf/Soskriteerithankinnoissa.pdf>

Sosiaalisten kriteerien käytön haasteita/ongelmia

- Asenne "vammaisuus"
- Ei toimivia markkinoita
- Ei rohkeutta kokeilla uutta (markkinaoikeuden pelko?)
- Ei kokemusta?
- Vaikuttavuuden arviointi – mitä on "kokonaistaloudellisuus"?
- Ei yhtenäisiä tai yleispäteviä kriteereitä (vrt. Espoo)
- Työmarkkinatuen uudistus (kunta/valtio 50/50 %)
- Sosiaali- ja työllisyysasiat eri ministeriöissä

Kiitos!

Juha Jalkanen
palvelupäällikkö, varatuomari
Oulun Konttori/Hankintapalvelut
Salmenranta, Koskitie 2, PL 70
90015 OULUN KAUPUNKI
gsm 044 703 1882
telekopio 08 - 558 41703
juha.jalkanen@ouka.fi